

valata töltötte ki többi programját a szép ünnepélynek, mely felett és a mintaszerű intézet virágzása felett örömenek és elismerésének meleg szavakban adott kifejezést a közoktatási miniszter is.

Új egyetemi tanárok a kolozsvári egyetemen. Ő Felsége a classica philologia tanárává jan. 14-én kinevezte dr. Csengeri Jánost, bp. egyet. magán- és főgymn. r. tanárt; jan. 29-én pedig a bölcsélet ny. r. tanárává dr. Böhm Károlyt, a bp. ev. főgymn. igazgatóját. Egyetemünk és tudományos életünk két kitűnő erővel gazdagodott a két jeles tanár Kolozsvárra-jutásával.

Szász Béla egyet. ny. r. tanárt Ő Felsége decz. 22-én kelt legmagasabb elhatározásával saját kérésére nyugdíjazta. A kolozsvári egyetem egyik legkiválóbb díszét vesztette el a betegeskedése miatt nyugdíjba lépett jeles tanár és íróban, a kinek hosszas és eredménydús tanári működéseért a közoktatási miniszter elismerését és köszönetét fejezte ki s a bölcsészeti kar küldöttségileg fejezte ki nyugdíjba lépése felett érzett fájalmát, kívánván neki egészsége visszanyerését és hosszú életet.

Millenniumi Történet. Marczali Henriknek az „Árpádok kora“ című monografiája, mely az „Athenaeum“ r. társulat kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tízkötetes nagy munkának második kötetét képezi, immár befejezéshez közelg. A most megjelent 60. és 61. számú füzetek az Árpádház kihalásáról, az utolsó Árpádokról szólnak. Külön fejezetben van leírva a Kun László magyar király alatt vívott morvamezei csata, melynek oly nagy fontosságú politikai következménye a cseh Ottokár legyőzetésével Habsburgi Rudolf által a Habsburg-ház uralmának megalapítása Ausztriában. Erre a nagyjelentőségű korra, a magyar nemzeti dynasztia kihalásának korára vonatkozólag, eddig jórészt ismeretlen, számos és becses történeti adatot gyűjtött össze Marczali Henrik. A szöveg tömördek szövegképpel van illusztrálva. A füzetekhez műmellékletek is vannak csatolva. A füzetek ára 30 krajczár.

Folyóiratok.

Budapesti Szemle februári füzetében Volf György első keresztény térítőinkről szóló tanulmányának első közleményét adja; *Concha* Győző folytatja Balfour angol miniszternek a keresztény hitről való nézeteinek ismertetését; *Rohonyi* Gyula a magyar nemzet ethnikai meghatározásáról; *Csorba* Ferencz jogi oktatásunk reformjáról értekeznek; *Petelei* István a »Felhők« cz. alatt egy beszélyt közöl; *Haraszi* Gyula a kritikai módszerekről értekezik; *Cserny* Károly a vámszövetség megújításához szól hozzá. Az értesítőben több új könyvet bírálnak egyesek.

Akadémiai Értesítő januári füzetét *Marczali* Henriknek Ranke Leopold felett tartott emlékbeszéde nyitja meg; *Vadnay* Károly az 1895. évi

Kóczán-pályázatról tesz jelentést; *Zichy* Antal bemutatja Kazinczy levelezéseinek VI. kötetét; *Thirring* Gusztávnak felolvasása »A magyarok kivándorlása Amerikába« kivonatban közöltetik. — A februári füzetet *Hampel* József értekezése nyitja meg: Újabb tanulmányok a rézkorról; *Némethy* Gézának Vergilius Didójáról; *Balassa* Józsefnek a rövid magánhangzók történetéről és *Kunos* Ignácznak az oszmán-török nyelv idegen elemeiről az Akadémiában tartott felolvasásai kivonatban olvashatók, végül *Simonyi* Zsigmondnak német és magyar szólások cz. munkájáról olvasunk ismertetést.

Magyar Nyelvőr januári füzetében az új szerkesztő *Simonyi* Zsigmond köszönt be; *Zlinszky* Aladár a szálló igékben levő nemzeti vonásokról értekezik; *Nagyszigeti* Kálmán a nyelvújítási adatok gyűjtésére buzdít; *Tóth* Béla a keresztnevek fordításáról közöl egy kis értekezést; *Munkácsi* Bernát a magyar nyelvszerkezetben levő törökségeket gyűjti össze. Irodalom, nyelvtörténeti adatok, helyreigazítások, kérdések és feleletek, nép-nyelvhagyományok. — A februári füzetben *Simonyi* Zsigmond a jogász-nyelvről értekezőn, fejtegeti a jogász szó eredetét; *Zlinszky* Aladár folytatja a szálló igékben levő nemzeti vonások cz. értekezését; *Balassa* József nagyobb tanulmányokba kezd: Hogy hangzott nyelvünk az Árpádok korában cz. alatt; *S. Zs. Arany* János nyelvészeti jegyzeteiből közöl egy párt. Végül a szokásos rovatok.

Nyelvtudományi Közlemények múlt évi utolsó (4.) füzetében *Munkácsi* Bernát a finn-ugor nyelvekben levő iráni elemeket ismerteti; *Szilasi* Móricz befejezi a vogul szójegyzéket; *Asbóth* Oszkár dr. ó-szlovén, új szlovén cz. alatt értekezik, végén polemizál Melichchel; *Szamota* István a mohácsi csatában elesett esztergomi érseknek, Szalkai Lászlónak magyar glosszáit közli 1490-ből.

Történelmi Tár januári füzetében *Thaly* Kálmán egy trencsénvári naplót közöl a kuruczvilágból; *Thallóczy* Lajos befejezi Caraffa levelezését Dietrichstein herceggel; *Beke* Antal szintén befejezi a gyulafejérvári káptalan okleveleinek regisztrumát; Dr. *Komáromy* András folytatja a hr. Perényi család levéltárában levő oklevelek közlését; ifj. *Kemény* Lajos a Heraklidesz Jakab megöletése ügyében tett tanúvallatásokat közli; *Veress* Endre Nádasdy Ferencnek oratióját közli, melyet az ország négy rendjéhez akart tartani, de nem volt ideje rá, mert elfogták. Az oratió eddig német nyelven volt ismeretes, most *Veress* E. az eredeti fogalmazványról közli magyarul.

Archaeologiai Értesítő múlt évi utolsó (5.) számában *Boeckh* Hugó a Pozsony környékén előforduló állítólagos megalithikus emlékekről; Dr. *Temesváry* János a Szolnok-Dobokamegyében talált szentegedyi neolithkori leletről; *Bella* Lajos a sopronmezeji borostyánkő-leletekről értekezik; *Gerecze* Péter folytatja a pécsi székesegyház régiségeinek ismertetését; *Veress* Endre a vármiai püspöki székesegyház sodronyzománczos kelyhét írja le. — Ez évi februári (1.) füzetében Dr. *Ziehen* Gyula a nemz. múzeumban levő Dionysoszt ábrázoló bronzszobrocskáról értekezik; *Halaváts* Gyula a lederata-tibiscumi római útvonal irányát írja le; Dr. *Pósta* Béla a történelmi magyar pogánykori leleteket ismerteti; *Kada* Elek a múlt évben Kecskeméten tett ásásokat írja le; Dr. *Gerecze* Péter Szt.-Simeon zárai ezüstkoporsójának keletkezéséhez kö-

zöl egy adalékot; *Mihalik* József a Sárosmegyében levő feketekúti régiségeket írja le.

Hadtörténelmi Közlemények februári füzetét Millennium czímmel szép czikk nyitja meg; *Thaly* Kálmán az erdélyi kurucz haderőnek létszámát állapítja meg 1704-ben és azt 20500 főre teszi; *Fülök* Henrik Hadik Andrásnak Berlinbe 1757-ben tett portyázó menetét írja le; Dr. *Váry* Rezső és *Bárczay* Oszkár Böles Leónak Taktikájából közölnek egyes fejezeteket; *Kropf* Lajos Castaldónak Erdélyben való szereplését írja le; Dr. *Karácson* Imre közli Rasid efendi török történetírónak az 1663. török hadjáratról szóló leírását. Tárca. Hadtörténelmi apróságok stb.

Irodalomtörténeti Közlemények múlt évi utolsó füzetében dr. *Heinrich* Gusztáv aranyosrákosi Székely Sándorról és *Gáspár* Elemér Mikes Törökországi Leveléinek keletkezéséről szóló tanulmányait befejezik; *Nagy* Lajos közlésezi testvéreinek, dr. *Nagy* Sándornak kéziratban hátragyott értekezését a tanodai dráma előzményeiről hazánkban.

Századok januári füzetében *Thaly* Kálmán szolgáltató újabb adatokat az ónodi országgyűlés történetéhez; *Angyal* Dávid Báthory Gábor uralkodásáról értekezik. Történeti irodalom. Tárca. Különfélék. — A februári füzetben *Thaly* Kálmán és *Angyal* Dávid befejezik cikkeiket. *Pór* Antal Erzsébet királyné és Kis Károly utolsó éveit írja le.

Turul múlt utolsó füzetében dr. *Komáromy* András befejezi a borosjenői Tisza-család őseiről szóló tanulmányát; *Áldásy* Antal Kistárkányi Dénesnek Zsigmondtól 1434 decz. 21. kapott ezímeres levelét közli; *Nagy* Iván a draskóczi és jordánföldi Ivánka-család törzseit kutatja; *Makay* Dezső folytatja a Csanád nemzetségből származott Telegdy-család családfájának összeállítását. A vegyesek rovatában *Thaly* Kálmán II. Rákóczy Ferencztől kiadott három ezímeres levelet ismertet.

Magyar Könyv-Szemle múlt évi utolsó (4.) füzetében *Kropf* Lajos, a híres humanista Maximilianus Transilvanusról értekezik s gróf Apponyi Sándorral szemben azt vitatja, hogy erdélyi származású volt; dr. *Rupp* Kornél a magyar Mária-himnuszokról ír; ifj. *Kemény* Lajos egy XVI. századbéli kassai könyvkereskedő könyvrajstromát közli; *Kanyaró* Ferencz a legrégebb unitárius énekeskönyvekről értekezik s czáfolja azon nézetet, hogy azok Dávid F. idejében jelentek volna meg, Kanyaró az 1607. évre teszi; dr. *Gyalui* Farkas a székelyudvarhelyi ev. ref. főgymnasium könyvtárát írja le.

Ethnographia múlt évi kettős (5—6.) füzetében *Munkácsi* Bernát az ugor népnevezet eredetéről és *Kovács* János a szegedi cigányokról értekezik; *Sajóvölgyi* G. Péter a dorozsmai veszzszoipart írja le. Néphit és népszokások. Irodalom. Apróságok.

Egyetemes Philologiai Közlöny februári füzetének első cikke *Bartha* József értekezése Lucanus Pharsaliájáról; *Pápay* József Szigetvár ostromának epikai fontosságát méltatja; *Incze* Béni a Dialogus de oratoribus szerzőjének sokat vitatott kérdéséhez szól és azt igyekszik bebizonyítani, hogy e mű szer-

zöje Tacitus; *Zsoldos* Benő Beregszászi Nagy Pál életéhez és külföldi működéséhez közöl néhány adalékot. — A márcziusi füzetben *Bartha* József és *Incze* Béni értekezéseiket befejezik. *Tolnay* (Lehr) Vilmos egy Faustról szóló tót bábjátékot közöl. Hazai és külföldi irodalom, Vegyesek. Könyvészet.

Magyar Gazdaságtörténeti Szemle múlt évi utolsó füzetében *Reizner* János a mindszent-alyói uradalom történetét írja le. Az adatok rovatában *Merényi* Lajos dr. az alsólendvai uradalom tisztviselői számára 1719. kiadott utasítást közöl; *Paikert* Alajos gróf Széchenyi Istvánnak a magyar gazdasági egyesülethez való viszonyának megvilágosításához nyújt érdekes adatokat.

Erdély múlt évi 10—12. hármasszámában *Merza* Gyula az ezeréves ünnep alkalmából hívja fel a turisták figyelmét fokozottabb mértékben Erdély szépségeire; *Jékely* Ilona Radna-Borbereket és *Urmánczy* Nándor a borszéki vízhangot írja le; *Czirbusz* Géza a Jára vize völgyéről és népéről értekezik; *Merza* Gyula befejezi a hazai örmények ethnographiai hanyatlásának okairól és azok orvoslásáról szóló tanulmányát; *Hangay* Oktáv Kolozs vármegye turisztikai feldolgozásához szolgáltat adatokat.

1848—49. Történelmi Lapok 1. számában *Koós* Ferencz a Janku, Axente és Bálint oláh prefektek elleni harezokban elesett magyarokról, *Hegyesi* Márton az 1848—49. erdélyi hadseregről közölnek kimutatást. A 2—3. kettős számban *Hegyesi* Márton folytatja a kimutatást; *Székely* Gergely a Horváth-Gálfi-Török-féle összeesküvéshez járúl adatokkal. A 4. számban *Koós* Ferencz román jellemrajzokat közöl 1848—49-ből. Végül *Kanitz* Ágost mindenikben közli Kanitz S. 1848—49. naplóját.

Protestáns Szemle 1. füzetében *Szóts* Farkas a közszellem vallás-erkölességi lendüléséről értekezik; *Csengey* Gusztáv nagyobb tanulmányba kezd: Jézus képe az ó-testamentumban; *Rácz* Lajos az evangeliomi és pápás egyházról, dr. *Erdős* József Péter apostolról értekeznek; *Paulik* János folytatja a halhatatlansági eszme történetét. — A 2. füzetben *Szóts* Farkas az evangeliom nélkül való theológiáról ír; *Csengey* Gusztáv és *Rácz* Lajos befejezik az 1. füzetben megkezdett értekezéseiket; dr. *Erdős* József és *Paulik* József folytatják.

Keresztény Magvető 1. füzetének, mely az új évben megnagyobbodva és kitűnő munkatársakkal megszorodva jelent meg, tartalma a következő: *Péterfi* Dénes a hindu theismusról ír; *Kanyaró* Ferencz az Eger vidékén levő unitárius vértanúk emlékezetét újítja fel; *Végh* Mihály egyh. tört. adatot és *Simonfi* Márton egyh. beszédet közölnek; *Gálly* Lőrincz vallásos tárgyú elbeszélést fordít Goldsmith után. Új rovat az Egyházi Szemle *Gálly* Lőrincz és a Tanügyi Szemle dr. *Gál* Kelemen vezetése alatt.

Protestáns Közlöny 10. számában *Török* István tanügyünk történetéhez közöl adatokat.